

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

•V edinosti je moč

EDINOST izhaja vsako **saboto** zjutraj; cena za vse leto je 4 gld. 40 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 10 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri optavnosti in v tržkah v Trstu po 2 kr., v Šerdeli in Ajdovščini po 8 kr. — Naročnine, reklamacije in inserata prejema **Opravljenstvo** via Zonta 5.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu via S. Lazzaro, Tip. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vracajo. — Izdatki (razna vrsta naznanih in poslancev) se zaračunajo po pogodbi — prav cenod; pri kratkih oglaših z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Slovenskemu narodu!

Ni ga z lepa naroda, ki bi živel v tako neugodnih okoliščinah, ko naš narod. Razdeljen na več upravnih teles in dotikajoče se narodov, kateri so bili od nekaj najhujši sovražniki njegovemu razvitku, mora se z vsemi svojimi močmi in sicer mnogokrat neuspešno boriti za one naravne pravice, katere srečnejši narodi uživajo brez prigovora.

In vendar v tem vednem boji naš narodni omagal in tudi ne bode. Porok zato nam je okoliščina, da se vrste narodnih naših boriteljev od leta do leta množijo, in da si naša narodna ideja pridobiava vedno več tal.

Dasi se z ozirom na to moremo nekako potolaženi ozirati v prihodnjost, vendar je naša dolžnost skrbeti za to, da bode ta napredek trajen in da se vzbudi in utrdi pri nas čedalje več narodnega ponosa.

To pa se more doseči s tem, da se v našem središči — v velej Ljubljani — ustanovi zavod, iz katerega bi se sveže narodno življenje razširilo po vseh krajev milie naše domovine.

In v ta namek ustanovili smo podpisani društvo »Narodni dom« ter si postavili za nalog sezidati in vzdrževati poslopje, v katerem bi imela vsa narodna društva ljubljanska stalno in dobrojno bivališče.

Poslopje to preiti ima v nekoliko letih v lastnino »Slovensko Matice«, postane torej lastnina vsega slovenskega naroda, kateri bo razen drugih imel od njega tudi te koristi, da bode polovica njegovih dohodkov rabila za literarne svrhe, polovica pa za ustanove slovenskim pisanjem, umetnikom in dijakom.

Zidanje narodnega doma nemata tedaj lokalnega temveč splošen slovensk pomen, zato se obračamo do vsega slovenskega naroda, da nas pri našem domoljubnem podjetju podpira, da nam pomaga postaviti ta sijajni spomenik domoljubja, zavestnosti in požrtvovalnosti svoje.

»Narodni dom«, ki se bode v Ljubljani moreno dvigati s rask s ponosom vsakega Slovencev naj bude vidni dokaz celokupnosti našega naroda.

Pozivljamo torej vse domoljube po domovini slovenskej, naj našo namero podpirajo s tem, da začno nabirati prostovoljne doneske za zidanje narodnega doma.

Maj ne bode na celem Slovenskem hiše, katera ne bi po svoji mogočnosti pospeševala tega vzvišenega namena; naj ne bode Slovenci, ki ne bi svojega daru položili na žrtvenik domovine!

Pač je mej nami mnogo tacih, ki ne morejo veliko darovati, a ti naj se ne izgovarjajo s tem, da bi bili njihovi darovi preneznatni; vsak še tako majhen dar, in naj bi bil le krajcar, bode se z veseljem sprejeli in sicer s tem večim veseljem, čim težje ga je doltičnik daroval.

Povsed pa naj se osnujejo družbe, katerih členi se bodo obvezali vsak dan, vsak teden ali vsak mesec darovati gotov znesek. Ta prostovoljni davek pač ne bode nikogar težil, splošno narodno podjetje pa bode znamenito pospeševal.

Na delo torej, rojaci! Pokažimo, da smo napreden narod; pokažimo, da nam ni tuja požrtvovalnost! Delajmo, zbirajmo, dokler ne bode stalo poslopje, katero bode na prečelu imelo napis!

Narodni dom!

V Ljubljani, februarja 1882.

Upravlji odbor društva »Narodni dom«:

Dr. Alfonz Mosch, odvetnik,
predsednik.

Dr. Karol Bleiweis pl. Trstenški,
podpredsednik.

Fran Fortuna, županov namestnik in veletržec;
Peter Grasselli, deželnega glavarja namestnik in
hišni posestnik; Jean Hribar, glavni zastopnik
banke »Slavijev«; dr. Anton Jarc, stolni prošt;
Josip Kušar, predsednik trgovinsko-obrtniške

zbornice in hišni posestnik; Ivan Murnik, vitez
Fran-Josipovega reda, tajnik trgovinsko-obrtniške
zbornice; dr. Fran Papež, odvetnik; Vaso
Petričič, mestni odbornik, hišni posestnik in
trgovec; Ferdinand Souvan, veletržec; dr. Josip
Starč, c. kr. finančno prokurature koncipist in
hišni posestnik; dr. Valentin Zarnik, odvetnik,
deželni poslanec in mestni odbornik;
oborniki.

Govor poslanca g. dr. Tonklija

v državnem zboru dne 14. februarja t. l.

Visoka zbornica Večina govornikov levice te visoke zbornice je govorila o programu zdanje vlade in našla, da se je vlada svojemu programu izneverila, da ga ni prav nič izvela, da ga celo ni skušala izvesti. Ako bi hotel tudi jaz z svojega stališča jednako soditi, moral bi priti do drugega prepričanja, ker menim, da se vlada ni izneverila svojemu programu, da ga ima vedno pred očmi, da ga je tudi uže skušala izvesti.

Vlada je zapisala na svojo zastavo mej drugim tudi spravo in jednakopravnost vseh narodnosti. Kar je vlada v kratkem času svojega obstanka mogla storiti, to je storila, in jaz se nadejam, da bode na tem potu nemotena po mnogih ovirah, katere jev stavi ona (leva) stran visoke zbornice, daje stopala in da doseže svoj namen.

Pozdraviti morem kot jeden korak, in sicer pomenljiv korak na tem potu, češko vseučilišče v Pragi, katero je ves češki narod z veseljem pozdravil in o katerem gojimo tudi južni Slovani najboljše želje ter se nadejamo, da bode tudi cesto, svojo naloge rešili, z nemškim posestrinim vseučiliščem jednako napredovalo in z njim v gojenji znanosti in vede uspešno tekmovalo.

Kot daljni korak do pomirjenja narodnosti se mi zdé tudi mnoge jezikovne določbe, osobito one za Česko, katere naj bi prejšnje negotove razmere odstranile. Prejšnje določbe so se tudi za Slovence ponovile, da si niso, kar pozneje omenim, donašale pričakovanega sadu.

Dalje si je vlada namenila uvesti enakotežje v državnem gospodarstvu, in jaz verujem, da se je tudi o tej zadevi mnogo storilo. Če pa vlada v kratkem času svojega obstanka še ni mogla primanjkljaj odstraniti, ne more se je to štetiti v zlo, ker je prejšnja vlada sedem let neomejeno poslovala, a ni dosegla onega namena, da, naopak, za njenega vladanja se je večal primanjkljaj od leta do leta.

Če vzamemo glavno poročilo o budgetu v roke, konstatirati moremo iz njega izboljšanje; primanjkljaj je v tem letu za cele tri milijone manjši, nego v prejšnjem letu, nasproti pa dohodki vedno rastjo. Daljni korak do zopetne vpeljave enakotežja se je storil tudi s tem, da je vlada postavila štedilno komisijo, katera je sestavljena iz mož, kateri pripadajo vsem stran, kam in katerim se ne more odrekati znanstvena zmožnost, ozbiljnost in dobra volja. Opravljena je torej nadeja, da ta komisija zaželeno uspehe doseže, na način, da prične v upravi možne reforme, katere bode mogla vlada predlagati visoke zbornici v ustavno razpravljanje. Nenavadni moj predgovornik je prav dobro opazil, da je uprava v Avstriji zelo draga: Uzrok temu je pač, da imamo preveč jednakovrstnih uradnih, jedno poleg druge, katere troške in kompetenčne prepire nepotrebljivo množje.

Če vlada na jednej strani hoče štedenje uvesti, stavila je na drugej strani predlage, katere je večinoma visoka zbornica uže sprejela in katere pričajo o povisjanju dohodkov, kateri primanjkljaj, če ne odstranijo, vsaj zmanjšajo. Tu sem pripada hišni davek, davek na petroloj, katera oba sta uže postala zakona, in s tem v najožnej zvezi stojijo postavni načrt, zadevajoč carinsko tarifo, katera ima dvojni namen, da pomnoži državne dohodke in ob jednem našem domačem obrti daje zaželeno varstvo. Če so fi-

nančne carine osobito v sosednjem nemškem carstvu prišle do tolike veljave, mislim, da se nam ni treba braniti, da z veseljem pozdravimo povisjanje finančnih carin tudi pri nas. Gledé kmetijskih razmer je vlada tudi uže storila korake, da jih izboljša.

Jaz hočem le omeniti, da nova obrtna postavna predloga znatno število pritožb malih obrtnikov odstrani, s čemer se menda ozdravlja rane, katere so se mu vsekale v slednjem času.

Drugo sredstvo je komasacijskoga zakona načrt, ki bode pomagal malim kmetovalcem, in isto tako se namerjava reforma o dednem pravu na kmetih, katera ima tudi namen izboljšati poljedelske razmere malih kmetovalcev.

Jaz mislim torej, da je vlada v tem kratkem času vse poskusila, da bi izvela svoj program in poravnala škodo, katera je do zdaj zadevala malo obrt; da se vse doseči ni moglo, tega ni kriva vlada, ampak nekolička visoka zbornica, katera se o predlogah ne posvetuje s potrebno hitrostjo in ozbiljnostjo in jim ne daje zakonite moči, kar bi bile istinito zasluzile. Saj je znano, da nekateri člani v vseh odsekih vse mogoče vporabljajo v to, da posvetovanja v predlogah zavlačujejo in tako zavirajo skele; torej je to moje očitanje tudi utemeljeno; osobito, ker sem to sam čul v nekaterih odsekih, v katerih sedeti mi je čast. Po tem splošnem delu se obračam proti nekim očitanjem nekaterih prečestitih gospodov predgovornikov. Prečestili gospod poslanec vitez Carneri ni mogel opustiti, da ni zopet napadal slovenskega naroda in mu očital marsikaj nelepega; tako je na primer trdil, da uvedenje slovenščine v ljudske šole ne doseže drugega namena, drugega smotra, nego da se otroci navadijo brati, pisati, računati in moliti in da vse svoje žive dni ne postanejo drugega, nego surovih hlapci.

Nu, ta poklon moram z vso odločnostjo zavrnati, jaz mislim, gospoda moja, ako bi to res bilo, potem bi otroci nemških roditeljev, kateri ljudske šole obiskujejo in dovrše, takoj po končanih ljudskih šolah morali postati doktorji in gospodje. Da je to tako, vendar nobeden trdil ne bode, ker ljudska šola nema tega visokega smotra, kajti oni, ki se hočo popolnom izomikati, morajo obiskovati še srednje in visoke šole. Naravno je torej, da otroci slovenskih roditeljev, ki slovenske ljudske šole z uspehom dovrše, ne postanejo najedenkrat doktorji, a vsekakdo smelo trdim, da naši kmetovalci, ki so dovrili slovenske ljudske šole, morejo se v vsakem oziru meriti s kmetovalci nemške narodnosti, ki so nemško ljudsko šolo pa nobenega drugega zavoda obiskovali. Jaz vendar s tem nečem nič oponašati, ampak le napadanje na slovenski narod obiti. Ako pa bi bilo resnično, kar je gospod poslanec trdil, da se omikajo oni, ki so obiskovali nemško ljudsko šolo, in da postanejo kaj boljšega, nego le surovih hlapci, moralo bi se to goditi tudi pri drugih narodih; Francozi, Anglezi in Italijani bi bili morali postati tudi le surovih hlapci in tega vendar ne bode nikaj trdili. Torej mislim, da sem to utemeljeno, neprevidno in naš narod žalečo trditev do dobrega pobila.

Dalje je trdil gospod poslanec Carneri, da uvedenje nemščine ko obligatnega učnega predmeta v višje šole ne zadoščuje; kajti potem bi se slovenski dijaci naučili le nemško komiti, ne pa nemški misliti. Jaz mislim, da se slovenski dijaki prav dobro nemški naučijo s tem, da se nemščina ko obligatni učni predmet v srednjih šolah poučuje. Oni pa se naučijo dobro avstrijsko misliti. Če misli gospod poslanec, da se ne uče velikonemško misliti, potem ima prav, kajti uče se le dobro avstrijsko misliti.

Dalje je trdil gospod poslanec Carneri, da uvedenje nemščine ko obligatnega učnega predmeta v višje šole ne zadoščuje; kajti potem bi se slovenski dijaci naučili le nemško komiti, ne pa nemški misliti. Jaz mislim, da se slovenski dijaki prav dobro nemški naučijo s tem, da se nemščina ko obligatni učni predmet v srednjih šolah poučuje. Oni pa se naučijo dobro avstrijsko misliti. Kakor stoji v gozdu debeli stari čok, katerega ne so loti, ker se ne upa podreti ga, ostra sekira sekala, tako stojte tudi vi trdni za narodno stvar. Ako zapazite, da oni krt hoče izpodriti vašo narodnost, odpravite ga — kakor najbolje kaže.

Dopisi.

Iz tržaške okolice, 19. februar.

V nekej številki vrie »Edinosti« je bil dopis od sv. Ivana v Vrdeli, v katerem je dopisnik bil omenil neki večerni poduk v tamošnji šoli; ali dopisnik je prerahlo, prenežno pokazal nekega krta, ki rije in izpodkopava še ono malo narodno sočuvstvo in narodno zavednost pri ljudstvu. Še enkrat pravim, da je dopisnik prenehko opozoril one odlične narodnjake v Vrdeli na to krtanje proti slov. narodnosti. Dokaz temu je to, ker oni krt le naprej rije in nijeden onih odličnih narodnjakov se ne gane, da bi temu krtu vsaj nekaj krempljike skral.

Ali tako malo važnosti prištevate onemu večernemu poduku? Mislite li kaj na žalostne posledice tega poduka za slovensko narodnost?

Jaz smatram ta poduk za prav nevarno in radi posledic (nasledkov) tehnega pomisnika vredno početje.

V vrdelski šoli podučuje neki, Slovencem nič kaj priljubljen, toliko bolj pa lahonski stranki všečni (zakaj —?) človek, zvečer slovenske dečalce. Dobro, prav hvale vredno delo bi bilo to in vsak Slovan bi bil hvaležen onemu človeku za njegov trud, aki bi učil v narodnem slov. jeziku. Ali on podučuje v blaženjej taljanščini trde Slovence, ter njim tudi v glavo ubija pogubno mnenje, da njim slovenščina ni potrebna, rekoč: v Trstu bodo delja iskali, v Trstu pa gospodje ne znajo slovenski, vi boste morali laške offerte napravljati, tedaj je vam slovenščina nepotrebna.

All kaj mislite vi odlični narodnjaki, kako žalostne posledice bo tako vedno gorovjenje in dokazovanje pri naših ljudeh imelo, posebno radi tega, ker oni človek ima jako namazan ježiček. — To prepustim Vam v premislek, in ako ne vidite tu nobene nevarnosti za našo narodnost, tedaj bi Vam svetoval, da nehate se imenovati odlične narodnjake.

Imenoval sem zgoraj onega človeka krta, ki rije in spodkopava narodni čut in narodno zavednost. V dokaz temu naj služi to.

Ta krt je prilj uže do Lonjera in tu je počel riti in vrtati. Popraševal je baje, bi li se dobila kaka soba, kder bi večkrat na teden zvečer podučeval, to se umeje — laški. To je bilo prvo opravilo, dokazujoč ljudem, kako potrebna je njim laščina, ker bodo morali vlaške offerte delati — tedaj poduk v laščini potreben. Nabirajo baje tudi podpise — žalibog nekoliko so jih dobili, ali kakovih — in za tak večerni poduk. S temi podpisi bo pa pri sl. magistratu ril ter ga prepričeval, kako potreben je takov poduk in kako ga ljudje želje — in nastopek? To znate vi odlični narodnjaki, da magistrat z veseljem v to privoli in onemu krtu krempljike še nabrusi z — mastno naklado (remuneracijo).

In prav v Lonjeru je počel riti ta krt — ne brez uzroka. V tej vasi je malo zidarjev, katerim bi trebalo offerte napravljati, ampak so večjidel marljivi kmetovalci, katerim je mar, da svoje polje vrgledno obdelujejo — tega se prepriča laško č. čitatelj. — V tej vasi je primerno največ narodne zavesti, ali vsaj uše ne trpiči ona pokvečena laška žlobudra, ampak se precej pravilno slovenski govor. I vidite zvitega krta, prav tu hoče riti. — Pa upam, da tu naleti na trda tla, katerih mu ne bo mogoče preriti. Vi Lonjerji, pokažite, da ste slovenske korenike možje! Čok-i ste (oh ne pište svojega čisto slovenskega imena na ljubo lahonom — Zoch). Kakor stoji v gozdu debeli stari čok, katerega ne so loti, ker se ne upa podreti ga, ostra sekira sekala, tako stojte tudi vi trdni za narodno stvar. Ako zapazite, da oni krt hoče izpodriti vašo narodnost, odpravite ga — kakor najbolje kaže.

Iskal je tudi na Ketrnari žužke, kateri bi bili voljni iti v njegov želodček — t. j. v laško mavho. Tu je baje dvojico (pa mu nič ne grataliram —) vlovil.

(Dalej prihodnjič.)

In vi gg. narodni učitelji, ali ne vidite, kako ta krt vašo veljavo moj ljudstvom izpodkopava? Kakor je začel riti v šolskem okrožju Ketrarskem, tako pririje s časom v drugo okrožje, in posledica — ? O tem nočem govoriti, preudarite sami! — Kde je vaša veljava — ?

Vsek vidi namen mojega dopisa, Hotel sem namreč prav naravnost pokazati onega sovražnika naše narodnosti in opomniti, kako sveta dolžnost je vsakega narodnjaka, tega krtja v njegovem nam sovražnem delu ovirati in mu parkeljske krhati. Ako je to sveta dolžnost vsacega narodnjaka, tedaj je to toliko večja vaša dolžnost, ki se sami imenujete ali pa od drugih tako imenovati dovoljujete odlične narodnjake. Pokažite, da ste vredni tega vzglednega imena. — Ovamo, ovamo!

Slovenski časopisi pa naj blagovole na značje vzeti, kaj ono človeče govoriti, namreč: da se nič ne meni za to, kaj oni pišejo o njem. No takovega je treba prav občutljivo butnoti.

Iz Boršta pri Dolini 21. februar.

Strašna nesreča se je zgodila v nedeljo 12. t. m. v Borštu št. 30, okoli šeste ure zvečer. Dekle od kakih dvajset let je varoval v kuhinji mladega otroka od treh let i polu. Ko se je začelo temniti, šlo je dekle v bližnjo hišo, oddaljeno kakih dvajset korakov, kjer je ležala sama otrokova mati, katera je ob desetih zjutraj porodila, nala luč z oljem in jo užgala. To delo ni trajalo dve minuti. Ko se vrne v kuhinjo, najde otroka gorečega; oblije ga z vodo, i ko voda steče, nese ga iz kuhinje proti apnenici ter kliče na pomoč. Dva moža od stričevih sta takoj prisločila, zrezala oblike z otroka, ki je bil grozno opečen po vsem životu; desno stegno i skoraj celo desna stran je bila prav pečena i stegno počeno nad poldruži decimeter na dolgo.

Otroka so nesli na posteljo i mazali ga z oljem stepenim z vodo. Mnogo ljudi se je zbral, vsi so milovali nesrečnega otroka. Mej tem prideta iz Mil dva žandarma, katera sta hladno-krvno gledala, kar se je godilo skoraj do devete ure. Ko sta otšla, ukazala sta županu (po laški, slovenskega nista govorila ni besede), naj ne naredi nobenega raporta, da se vrneta jutri zvečer mej osmo i deveto uro, pa sama naredita, kar je treba.

Še tisto noč sta šla na Kras i v krčmi na Pesku (na reškej cesti) pripovedovala, da je v Borštu zgorel otrok po nemnosti dekleta, ki se je s fanti zgovarjala, a otroka pustila brez varstva. Tako jo pravila krčmarjeva Žena drugi dan babici iz Boršta. Ob enajsteh urah v noči istega dne je ubogi otrok umrl.

Ponedeljek v jutro je šel župan iz Boršta v Dolino, da poroči o tej nesreči vrhovnemu županu i povedal je tudi, kar sta žandarma ukazala. Ta ukaže, naj naredi poročilo i ga pošlje koj po žup. slugi v Koper, dostavši, da županija mora tako žalostno dogodbo poročiti najprej, žandarja pa naj tudi od svoje strani narediti raport.

Zvečer ob desetih prideta žandarma. Nedeni ni govoril besedice slovenske. Eden od njiju začne v pričo mrtviči i žalujčih sorodnikov kričati i se zaganjati na župana: Kdo vam je ukazal narediti raport? Nisem jaz rekel, da ga naredim jaz. Župan odgovori, da mu je vrhovni župan v Dolini ukazal narediti poročilo i ga koj poslati v Koper. Na to je žandarm zaupil, surovo se zaganjajoč proti županu: — (Teh grdihi, besnih besed ne moremo natisnoti, naznaniti jih je treba okrajnemu glavarstvu ali sodniji Uredni.) Po tem c. k. žandarmeriji jako častnem — uvodu je žandarm zapisal imena hišnih ljudi.

Kar je gori navedeno, za to jamčijo, če je treba tudi s prisojo, četiri ženske i pet moških prič, kojih imena navedem sl. uredništvo. Jaz nečem pisati nobenega komentara tej strašnej dogodbi, samo si vsojam opomniti čestitega čitatevja, da sta ta škandal provzročila v Borštu v Istri dva c. k. žandarja, ne proti divjim izdajskim irredentovcem, ampak proti krotkim, potrežljivim, gospoški vedno pokornim slovenskim kmetom, kojih sinovi prelivajo po dalmatinskem i hrcegovskem skalovju svojo zvesto kri za cesarja, svojega i žandarjev gospodarja.

Iz Sežane 20. februar.

(Volitev čitalničnega odbora. — Veliki ples na korist šolskej mladini.)

Te dni je bila pri nas volitev čitalničnega odbora. Izvoljeni so bili soglasno občespoščani in priljubljeni g. Gaberšček predsednikom, g. Štanič blagajnikom in g. Hrovatin tajnikom. Ker so oni trije vrli narodnjaki, smemo se nadelati, da nam v prihodnjo pomlad primerno zabavo pod milim nebom priredé, in to v odkodovanje radi izostale pustne veselice, katera se je radi prerano nam umrlega predsednika g. Delene, morala opustiti. K ljubužu žalovanju za prerano nam umrlim sestavil se je na prigovaranje in spodbujanje našega vrlega župana g. R. Mohorčiča in za šolo zelj unetega predsednika, g. Jož. Renčelja odbor, obstoječ iz pod-

župana g. Jož. Pirjevica, g. Konobla, šol. predsednika, in iz rodoljubov gg. Goljevščeka, Al. Mohorčiča in Pahorja, kateri so se svoje ne sicer lahke naloge z vso eneržijo poprijeli ter svojo zadačo z najboljim uspehom in v občeno zadovoljnost Sežancev prav dostojno in ugodno resili. Veselični odbor nam je namreč dne 18. februarja t. i. priredil poleg tonbole sijajen ples, kateri je bil tako urejen, da smo se vsi vesili; gospoda poleg rokodelca in kmeta. Plesa sta se poleg drugih gostov udeležila tudi velešesti gospod c. k. okrajni glavar in gospod župan, ter s tem pokazala svojo prijenočno popularnost.

Mimogred naj omenim, da je veselični odbor tukaj v vasi osobno vabil na veselico ter istočasno tudi vstopnilo na 50 kr. za gospode, gospo so bile proste, sprejemali in ker se radodarnosti ni stavilo mej, ker je bil čisti dohodek za ubožno šolsko mladino odločen, zato so se pri tej priliki vsi gospodje, rokodelci i kmetje s pohvalo vredno radodarnostjo odlikovali. Mej vsemi najradodarniša sta se pokazala, kakor vselej do zdaj, preblagorodna viteza gospoda Höhnel in Scaramanga. Žal Bogu, da je tudi pri tej priliki, kakor vsokorat, kadar velja za kak blagi namen kaj žrtvovati, neka tu bivajoča osoba, katera moramo gledati na nje posel mej omikance všečevati, mesto z poljubnim doneskom z neujudnostjo vabilo odpravila. Za se laj zamolčim, ker se nadejam, da se poboljša. Čisti dohodek, 92 gld., za Sežano res velika vsota, izročil je odbor krajnemu šolskemu svetu, da isti priljčno na korist šolskej mladini razpolaga.

Presrerna hvala g. odbornikom, dobrotnikom in vsem onim, ki so pripomogli, da smo učakali tako lep večer na korist šolskej mladini in to v najlepšem redu. Konečno moram pohvaliti, sežanske fante kateri so se pri vsej veselici prav izgledno vedli.

Iz Štanjela 20. februar.

Včeraj je prišel oddelek tržaških pevcev s zastavo v Štanjel, sodelovali so pri čitalnični veselici, ki je bila prav živahnja. Predsednik g. kaplan Klobov je pozdravil občinstvo z govorom, v katerem je sleherni videl solnčne i senčne strani. Govoril je iz srca srcem pričujočih. Štanjelci, zapomnite si predsednikove besede, morale bi vsekane biti v kraške stene, da jih lahko potipuje vsi slepcii za narodno reč, da bi opominjale tiste, katerim so čitalnice abotnost in nencenjena stvar. Ti starodavni utrjeni Štanjelci, odpri vrata enkrat srcem, katera so okovana s železom narodne zaspansosti.

Tržaški pevci so postavili v spored 10 komadov, katere so točno izvršili, tudi simešne prizore so vpletli v spored, kar je zanimalo občinstvo. Mladi g. Hočevar je deklamoval in tudi govoril, kar je pokazalo, da se giblje narod na Krasu, da so prosti Kraševci talentirani ljudje. Rodoljubi iz bližnjih sel so počastili to veselico, kar je pri skupnej večerji pripomoglo, da se je govor za govorom vršil i lepi načrti se razvijali. Gospodje Žab, Štok iz Dutovljija, bratje Šega iz Koprive, kakor domači narodnjaki so ogrevali s krepkimi besedami narod, tudi nežni spol ni zaostal, gospo in gospodičine so se posneli z napitnicami, mičnimi deklamacijami i govor. Bil je res lep večer, spominjali smo se umrlih narodnih boriteljev pa tudi na prihodnjost se je mislilo; g. Dolinar iz Trsta je nabral za »Narodni dom« 4 gld. 20 kr. Le prekmalo je prišel čas ko so morali tržaški pevci odrinoti. Umeteljni ognji so razsvitljevali Štanjelsko ozidje, ko so se pevci poslavljali od vrlih Štanjelcev. Hočevarjev materi pa gre hvala, da je bila kuhinja v redu, ko v dobrej mestnej go stilni. Kapljica iz Hočevarjeve kleti pa je izvrstna, to se je pevcem prav dobro poznalo, kajti glasovi so jim bili ko zvon. Štanjelske trdnjave poveljniku pa klicemo navdušeno: živijo!

Iz Gorškega 16. februar.

(Narodno-kat. društvo v Biljani se snuje. — Klenkanje nekemu druščlu v G. — Pust. — Veselica, nova žaljiva igra. — Žepljanje i davkovski odpusti. — Nasvet. Pustna.)

Tudi pri Bricih se je našel narodnosti Les-seps. Prekop se dela, društvo se snuje. Da je bilo odsle na Brdih le malo nar. gorečnosti, to vedo ljudje v 9. deželi, da-si Brici karakteristično slovenščino govoré i so izvrstni sadjarji i vino-gradniki. Njih brda — otod njim i deželi imé — so okrašena prav zalimi vasmi i cerkvami, ki belé na njih kakor toliko Betulij. I baš sedaj se v njih Judita oborožuje, da pustjuva Holofernu globo odseče. Na teh holmih je obilo sadnega drevja i trt, živahnina kupčija z ovčjem (sadjem), ognjevitva bela kapljica, zarad katere hočem o priliki g. prof. Povšeta vprašati, ali ne bi utegnola še bolja biti. A kam zahajam? Od police v kot! Naj se poboljšam i povem, da se snuje na Brdih nar. kat. politično društvo po zgledu onega v Čepovanu, o katerej vasi je uže pred 40 leti rajnki duhoviti pesnik nemški i češki, gimnazijar Vaclav Menzel kaj ugodno pisal. To

društvo bode imelo svoj sedež v Biljani. Kdor pozna plodovito delalnost čepovanskega društva, kateremu je duša jako marljivi, za cerkev i narod uneti i omikani tamšnji vikarij, g. Blažij Grča, ta takoj razume tudi smotre briškega društva. Prav lepi, hvalevredni, primerni i potreben so. Čas je, da se tudi na Brdih z Mozesovo palico potipije suha skala, da iz nje zavrva bogat vrele plodonosnega domoljubja. Bog daj srečo — Gorškemu nemškemu društvu klenka, tako dejo oni, ki to sodijo po maloštevilnosti i še teh malo unetih udov, časopisov, zabav itd. Nemšto v Gorici, ko v javnost nastopi, slično je gledé na pravočasnost Nelsonu, ki je pisal, da je mnogokrat v prav važnih zadevah prišel baš četrt ure prepozno, i zdi se, da imajo oni razrejevalec prav, ki so nemškemu plemenu otakali severne Alpe i srednjo Evropo. Južno obnobe mu ne ugaja, i tudi »Schulverein« utegne morda še prej nego »post aliquot aristas« iti za onim društvtom. Da bi ti ošabneži pa tudi šli, radi jim — posvetimo, kajti nekatere glavo uže tako po konci nosijo, da jim tilec poka. — Kakor je september pomemben za države, jesen za jetikovce, tako je pustujoči februarij pomemben za mošnjice. Škoda novev, za norce je nikakor ni! Kakor nekdaj Aristid, mora ta mesec pamet v prognanstvo iti, i da-si Pusta vsako leto žagajo, povrne se vendar točno o svojem času zopet zdrav i čil v deželo. Ko večnega žida ni ga konec, da se ta žeruh najboljših kosov v letu nažre i napoka pa naglomno napleše. Hopsasa, v tem ko mnoge družine lakoti strežijo. Ako vreme dopusti, toda uže se je solnce skrilo za oblaki, da človeka v norosti ne gleda, — utegne i letos Travnik pustovati, kakor se rimska via Terapeia o pustu skazuje s pulicenami, domino, harlekini, mandolinami, citrami, trombami, s petjem i kričanjem, da vse križem poka. To niso več poštene veselice, ampak očitna odpoved pameli so! — Marljivi učitelj v Cerovem na Brdih g. A. Belli, otpošlje v kratkem svojo žaljivo igro: »Veselica«, dram. društvo v Ljubljano. Igra je tako drastična, polna komičnega efekta, v živahnej slovenščini pisana, i vso preveva oni humor v svojej prozornej čistosti, ki je marsikateremu našli komedistov po polnem neznan bodisi, če v prozi pišejo, besedskim strelicam ali situacijami primernih izrazov ne več, če stihe tkó, znošeno staro obliko krpajo. »Veselica«, bode naše gore list. — Ker se bliža čas, ko bode treba se s trto pečati, ne bode otveč, ako eno o žvezplanji povemo. Marsikateri kmet ře noče žveplati: ali ni preprisan, ali je len, ali se mu novcev za žvezplo toži k ljubu vsem olajšbam. Takim, ki pri trti lenarta majte, utegnola bi po mojej misli država priti posredne do živega i sicer tako, da jim v službi malega predelka prošeni odpust na davkih absolutno odreže. Nič bi ne bilo bolj pravičnega. Klin s klinom! Ker sem uže pri teh davkovskih olašbah, naj poveem, da se mi zde dotične zadeve nekoliko nezadostne. Davki imajo biti razmerni, kakovost sveta, vsakoletni pridelki, ulme, katerih gotovo kmet ni krit, to so faktorji, ki morajo davko dolečevati. Iz tega izvira, naj bodo tudi posebni odpusti razmerni nastopivje nesreči, kar bi posestniku koristilo, a državi nevarno ne bilo, kajti ulme, slabe letine itd. le nekatere državine dele zadevijojo, vso državo malokdaj. Na Kitajskem (na Kineškem) se zakonito popolnoma odpuščajo davki o slabih letinah i uradniki mogo biti tam redno plačevani, ako država 2 leti ni davkov prejema. Evropski Nekerji bi v tem nedavkovskem položju obupali! — Končno še jedno pustno, a resnično. S pustom se konča tod 1. šolski tečaj, i spričala se delé. Nekdaj je bila učencev »trojka« havbav, i po navadi, ko je prišel učencev s tako svetinjo domu, bil je v priznanje svojih visokorednih zaslug z leskovim oljem pomaziljen, i vses prejete »terne« se je navadno takoj zagrili, da se mu: »gaudeamus igitur nič sponesel ni. Sedaj je »širica« oni visoki red, i ko tak odličenec pride na počitnice, tudi šiba zapoje. To pa je v naopačen razmerji: kolikor manj storil, tem več prejel.

Iz Zagorja na Notranjskem, 14. februar. V seji občinskega odbora, dne 13. marca 1881 je bil soglasno odobren moj predlog, naj se napravi memorandum (spomenica), kojo bi podpisali vsi občinski zastopniki vseh mest, trgov, in kmetskih občin vse Kranjske, Stajerske, Koroške in Primorske, ter jo poslali na Dunaj. Ta spomenica bi zahtevala, da se ustavi ponemčevanje in polačevanje, uvedenje slovenščega jezika v javne višje in nižje šole slovenskih dežel, in v vse urade tega dela naše države. S tem mojim predlogom se tukaj na Notranjskem ujema vse, odobravajo ga vsi občinski zastopniki. Lansko leto so se nad to mojo mislio nekatere višje osobe spotiskele; reklo se je, da se pravosodni minister ne sune s prošnjami obispati, ker on je pravi mož, torej moramo čakati kaj on ukrene. Ker pa je doslej še vse, kakor je bilo, zato prašam one gospode, koji so bili na-

sprotni mojem predlogu, kaj nam je koristilo molčanje; gotovo nič ne. Zarad tega mi sreča ne daje miru, da ne bi zopet priporočil omenjeno spomenico. Naj se tedaj ona napravi, naj jo podpišo vsi občinski načelniki, odborniki in zastopniki, ljudstvo, gg. duhovniki itd. To bi res prizadevalo težave, ali vendar ne takih, da ne bi se moglo dovršiti. V vsakem okraju bi prevezel ta posel eden izmed narodnih županov, otdala ga zopet drugemu in tako dalje. Ako ne bodo zdrženi krepko in odločno zahtevali, kar nam pripada, zibala se bode vedno zibeljka z nami in pelo se nam bo: aja tutaja! spančkaj dete moje! Saj smo vendar zavesten, odrastel narod i zatorej nikakor ne more nam prav biti, da viši sodnik, Waser dela z nami tako, kakor z otrokom v zibelji; nismo več sužnji plenican, ker se lahko prosto gibljemo. Nenaravno je tedaj, da se nam krati to, kar nam je sama nata dala. Te natorne pravice priznavajo tudi vseki zakoni, državljanški zakonik § 16 govor: »Jeder Mensch hat angeborene, schon durch die Vernunft einleuchtende Rechte, und ist daher als eine Person zu betrachten. Slaverei oder Leibeigenschaft, und die Ausübung einer darauf sich beziehenden Macht wird nicht gestattet.« Ali je to po pameti, da kmet, ki pride v sodnijo, mora plesati po sodnikove volji in če zatevajo slovenski zapisnik ali odlok, celo iz sodnije se izžene, kar se je uže večkrat zgodilo? Tudi to je eden napačno, da se oni, ki so bili poklicani na deveto uro zjutraj, večkrat še le popoludne zaslišijo, tako ves dan zgubé in po krémah denar zapravlja. Ne trdim, da bi se to pri nas godilo, a godi se tu pa tam, pri nas v Bistrici in Postojni, nemamo se o tem pritoževati, ampak priznavaati moramo, da so gg. uradniki, tako sodniški, kakor politični in davkarski pametni in ljudstvu pravični. Skrbimo tedaj sami da se bo našemu jeziku povsod pravica godila, zato priporočam še enkrat, naj se napravi spomenica, o katerej sem zgoraj govoril.

J. K.

Sv. Peter, 16. februar.

V pondeljek to je od dne 12–13 ob 1. uri v jutro je nastal v Nadanjem selu velik požar, ki je nagnoma vpepelil 19 hiš s gospodarskimi poslopji vred. Zaradi pomajnkanja vode in ker je močna burja ulekla, ni bilo misliti na kakovo rešitev. Zgorelo je ljudem mnogo krme, gospodarskega orodja in skoraj vsa oblike, in sicer tako, da so nekatere na polu nagli svoje življenje oteli. Poleg 75letnega starčka, kateri je v ognji žalostno smrt storil, zgorelo je tudi 41 glavovac, 4 prešiči. Mej pogorelcji je sedem gospodarjev, kateri so pred 3 leti pogoreli in si komaj svoja poslopja zopet napravili, pa jih je v noviča osoda zadel. Splošna škoda je 25.000 gld. Zavarovanih je bilo 6 pri banki »Slavija«. V imenu ubozega ljudstva se obračam do usmiljenih dobrotnikov za pomoč in do sl. uredništva za nabiranje milodarov, kateri naj se blagovolje pošljati podpisemu županu, ali pa čestit gospodu pri sv. Mihaelu.*

Luka Šabec

Župan glavne občine Sv. Mihaela v Sv. Petru.

kakor bi bili zblazneli. Kako krep'o i samo-svetno jih je zavrnol minister Taaffe, to smo uže zadnjič omenili; pa tudi Dunajevski in Pržak sta jih dobro pobila; iz govorov ministrov se vidi, da bo vlada odslej krepkeje postopala i ne več toliko ozira jemala na levice, kakor doslej; levica jemlje konec. Desnica pa se je dostojno vedia. Jako mirno i možato so pobijali levičarjev sumišenje i laži Fanderlik, Rieger, Tonkli in Martinitz.

Kakor listje z drevesa, ko pade slana nanj, tako odpadajo ustavoverci prvrženci. Celo na Dunaji so jim začela dajati nezaupnice obrtniška društva, ker v obrtnem odseku delajo zapreke, da obrtni zakon ne more v poslansko zbornico.

V največji polom i sramoto pa so zabredili 18. t. m. pri volitvi enega poslanca iz češkega velicega posestva. Pred tremi leti so namreč ustavoverci i narodnjaki sklenili zavezo, po katerej so prvi volili 13, poslednji pa 10 poslancev v državnim zboru. Narodnjaki so to zavezo spoštovali in vsled tega lansko leto, ko je bil spraznen jeden ustavaški sedež, volili ustavoverca. Letos se je imel nadomestiti jeden narodni poslanec, ustavavki pa so svojo besedo prelomili ter sklenili voliti ustavaka v državnem zboru. 18. t. m. je bil boj, in ustavavki so ostali z 28 glasovi v manjšini! To je smrten udarec, ker tu ni šlo le za enega, temuč za 23 poslancev velicega posestva, za večino v državnem in češkem deželnem zbornu. Mi se radujemo s Čehi vred te velike in odločne zmage, katera mora tudi na vladu in kruno močno vplivati.

Zadnji četrtiek je v poslanski zbornici zah-teval minister za deželno bran, naj se dovoli 120.000 gld. za podporo rodovin tistih reservistov, ki so bili poklicani v dejansko službo.

V Dalmaciji se upor manjša, na vzhodu Rizna do črnogorske meje ni nobenega upornika več, v Hrcegovini pa je nasprotno, vsak dan so tam majhne praske. Uporniki okoli Stolaca, ki so v gore ubegnuli, zbrali so se zopet, napali Brsanik in okoli 1000 glav živine uropali. Prostovoljci in panduri jih niso mogli odgnati. Pri Nevesinju so uporniki zadeli na patrolo, obstoješo iz treh žandarjev in devet vojakov; unel se je hud boj, patrola je zgubila devet mož, ki so bili usmrteni, ali ranjeni, le trije so ubežali v vas Jansen. Iz Nevesinja došli vojaki so potem razpršili upornike. Pri Humiču je zbranih okoli 500, pri Pjetorici 100 in v zgornjej Jesenički dolini 200 upornikov. 15. t. m. je bil boj pri Bogoviču. Vojaki so tu zadeli na 250 vstev, ter jih popolnoma razkropili. Vojaki niso imeli nobene zgube, vstaši pa 4 mrtve in več ranjenih.

Vojaki se v Krivoščih sicer počasi, a vedno dalje pomikajo. Ko je uporniški vodja Kovačevič zvedel, da so vzeli Ledenice, prišel je iz Sutorino z 200 uporniki, da zapre sotesko pri Vratlu. Uporniki so vtaženi na Veljegredi in opazujejo od tod gibanje vojakov, ali nemajo poguma, da bi jih napadli. Boj je topov in sami pravijo, da so dozdaj zgubili 200 mož.

Vas Metokijo so vstaši po noči od petka na soboto na vseh štirih koncih začgali in 30 prebivalcev umorili. Nazadnje pa so jih pogumni vaščani napadli, 11 njih usmrtili, druge pa odpolili.

Vnanje države.

V Macedoniji se pripravlja vstaja, zato je turška vlast ukazala deželnemu namestniku v Solunu, naj stori kar treba, da se zadusi.

Ruska vlast se je pogodila z vaticanom zgraditi stanja katolikov v Rusiji. Prognane škofe pomilosti. V poljskih semeniščih ostane ruščina obligaten predmet, temu nasproti pa bo tudi poljščina obligatna v katoliškem petroburskem vsečilišči; pastirskih listov in pridig katoliške duhovščine ruska vlasta ne bo več nadzorovala.

Turška vlast pošilja vsak dan vojaška kredela v Solun, kjer se sploh govori, da ga Avstrije zasedejo. Arabci so se Turkom uprli ter uže preté Meki.

Iz Buenos Aires v južnej Ameriki se poroča, da je bilo 24. januvarja mej prebivalci mesta Pisco in peruvanskimi vojaki grozno klanje. Polkovnik Mas je z 600 možmi napadel Pisco, poropal, požgal ga in prebivalce pomoril. 400 tujcev se je v bran postavilo, a bili so zmagani in 300 njih so vojaki pomorili. Vseh žrtev je nad 1000. Mej pobitimi je baje tudi francoski konzul.

DOMAČE STVARI.

Visok dar. Nj. Veličanstvo cesar je poklonil iz svoje privatne kase 500 gold. za obleganje cerkve v Otelci v goriškem okraju.

Prevzv. škof Juri Strossmayer se je minolo sredo vrnol iz Trsta v Djakovar.

Oporoki pokojnega škofa Dobrile obširno poroča »Naša Sloga«. Iz tega poročila posnemljeno to je: Odredil je, naj se svojemu stanu dostenjno, pa brez vsacega ne-

potrebnega i drazega sjaja pokopije; za pokoj njegove duše naj se bere 300 sv. maš po 1 gld. pri katerih razdelitvi se imajo posebno v ozirjemati siromašniji duhovniki na kmetih; za štipendije dijakom je določil 30.000 gld. papirnate rente in 10.000 gld. v gotovini, katere je sam v svojem času dal za ustanovitev dijaškega semenišča, ki se pa ni moglo ustanoviti zarad pomanjkanje novih sredstev. Več volil je zapustil raznim svojim rojakom, stromakom v Trstu, Kopru, Poreču in Tinjanu, ustanovil je večno mašo v tinjanski cerkvi zase, za svoje roditelje i za druge pokojne rojake i dobrotnike. Za izvršitelje svoje oporeke je postavil gg. M. Uješča, A. Strka in P. Flego. Tem in svojemu kancierju dr. Sustu je daroval raznih milih stvari v spomin. Njegove knjige se imajo razdeliti med izvršitelje, siromašnije duhovnike in kmetiško ljudstvo v Istri. Izvršitelji niso nikomu dolžni polagati računa.

Pokojnik je storil ta le javna dobra dela: Od leta 1865 do 1875 je daroval 20.000 gld. v državnih obligacijah za 8 štipendij za dijake iz poreško-puljske škofije. L. 1878 je dal 30.000 gld. v državnih papirjih in 10.000 v gotovini za namenjeno dijaško semenišče. Na dan svoje smrti je ustanovil 3 štipendije za svojo rodbino ter za to odredil 8000 gld. Daljših 20.000 gld. je določil zopet dijakom za štipendije. Skupaj je tedaj posvetil 90.000 gld. za dobrodelne namene. Ker se ima gotovina zamenjati v državne papirje, znaša svota za štipendije 100.000 gld. Tako se ustanovil 50 štipendij po 80 do 100 gld. za tržaško-kopersko škofijo, 8 za poreško-puljsko, 3 za rojake; iz druge ostalne se jih ustanovil 8 ali 10, skupaj tedaj 10. Po njegovej naredbi ima vsak dijak iz tržaško koperske škofije pravico na štipendije, predstvo pa imajo oni, ki so rojeni v sodniških okrajih: Pazin, Buzet, Volosko in osobito Podgrad, ki je najbolj zapuščeni okraj. Ker je izvršitelj M. Uješč umrl, izvolila sta oba druga po besedah oporeke za tretjega dr. Ivana Šusta, kanonika in generalnega vikarja.

Za prihodnjega tržaškega škofa imenuje časnik »Vaterland« dr. Zorna, semeniščnega vodjo v Gorici. Ta gospod je Slovenc, in slove po odličnih lastnostih. Tukaj v Trstu se govorji o 5 kandidatih, in se ugibuje sem ter tja, — a gotovega se ne more še nič sklepati.

Ples pri gospodu namestniku v nedeljo je bil slajan, povabljenih je bilo iz Trsta in Primorja 879 odličnjakov, katerih se je 650 plesa vdeležilo. Zbrano je bilo vse civilno in vojaško dostojarstvo, konsuli vseh vlad v pisanih avojih opravah; množica gospoj je bila v najlepšem lišču. Tako slajnjega plesa še ni bilo v palači c. k. namestništva, kakor letos.

Beseda v »Politeama Rossetti« K popisu zadnje besede društva »Edinost« je še dostaviti, da je to beseda počestilo mnogo odličnih gospodov, mej njimi gospod dvorni svetovalec vitez Rinaldini, zastopnik gospoda namestnika, eks. baron Kemperle, gospod baron Plenker in še drugi visoki dostojarstveniki in da je bil zastopnik deželne vlade, g. vitez Rinaldini sprejet z narodno himno, katera se je moralna ponavljati.

Za razstavo se je oglasilo preko 500 dunajskih obrtnikov. Tržaški pa le okoli 200, ker tukaj je prav malo obrtništva. Slišimo, da se je zadnjim obrok za oglašanje podaljšal. Podoba z g. Obližek zastran razstavne loterije je uže podpisana. Zadnji je položil 100.000 gld. kavci. Nekdo pa je sprožil dobro misel, naj bi se v spomin 500 letnice v Trstu postavil velik obelisk iz kraškega marmorja na prostoru pri železnici.

Podružnica patrijotičnega društva »ručedega križa« v Trstu je odposlala minolo nedeljo vojakom v Dalmacijo nekoliko stotin komadov spodne oblike, potem mnogo čaja, silovca in pelinovca. Darovi v ta namen se še dalje nabirajo.

Novačenje bo letos v Trstu od 16. do 24. marca.

Pust ali karneval je bil v Trstu to leto vlasti zadnje dni — še precej živ. Vreme je bilo krasno, ljudstva se je po ulicah vse trlo, Pri starošnegi vožnji na korzu zadnje tri dni je razvila naša aristokracija ves sijajni lišč in ponos. »Bonbonov« se je zmetalo za mnogo tisoč forintov, vendar se korso zadnjih let nikakor ne more meriti z nekdanjim. Videlo se je mnogo krasnih šopkov iz najdražjih cvetic. Mej gledali smo zapazili vtorok prevz. biskupa Strossmajera in grofa Chamborda. — Našemljenost pa leto za letom bolj gine, i še ta, kar je je, kaj malo je zanimljiva. *Mi Slovenci* smo se pa minolo soboto pri predzadnjem, vtorok pri zadnjem pleasu izvrstno imeli. Oba dva včera so bili čitalnišči prostori pretresni, in bolj zanimljivega plesa se nikdo ne spominja. Zdaj pa je vsega konec, in s pepelom na čelu kličemo: *Memento homo!*

Za »Narodni dom«, ki se ima sezidati v Ljubljani, zelo so uneti tudi tržaški Slovenci. Prihodnji teden — dan še ni določen — sklicejo se po tiskanih vabilih vsi slovenski rodoljubi v zbor, da se dogovorite in ukrnejo, kako naj se temu velevažnemu narodnemu podjetju zdatno pomore. — Naj se zpora vsak vdeleži! Tržaški Slovenci so vedno delali čast slovenskemu narodu i prepričani smo, da tudi zdaj novi i krasen venec vpletò častnemu svojemu imenu, da bode zapisano na pročelji »Narodnega doma«.

Delatec na železnici, kakor čujejo, namerjavajo se pritožiti pri namestništvu zaradi predolgo trajajočega dela in so, kakor nam je vere vreden mož pravil, pritožbo podpisali. Misavimo naše delalce, naj ne verujejo onemu, kateri jim je uže Bog ve kolikor zagotovil dogano, glavna skladischa; pa še sedaj ni in tudi ne bo. Kedor mnogo obča, malo, ali celo nič ne da. Ne poslušajte tedaj krivih prorokov, da vam še dela ne vzemajo.

Iz Kadina se nam piše: Nedko smeti v časniku »Stafetta« dopisniku »Ed.«, kateri je poročal v št. 4., da se izriva v Šentjakobskej cerkvi slovenčina pri službi božej. Poročilo je bilo istinito, samo da se je pripovedovana zgodba vrnila in ne 8. decembra. Če se pri litanijsah na mestu slovenskega rabi latinski ali laški jezik, to je vse eno; raj bi ostalo pri starem. Kajti skoraj sami Slovenci dohajajo k blagoslovu, in naj je pridiga laška ali slovenska, — Lahov zgledaš piščilo število v cerkvi.

Udom »Gospodarskega društva« v Škednji priporočajo nekateri rodoljubi iz Škednje naj volijo pri občnem zboru v nedeljo same tako odbornike, ki so razumnii, podjetni in imajo poguma zadosti, da se žrtvujejo za občno blagost. Nikakor pa naj ne volijo takih mož, ki nemajo ni razuma ni dobre volje za take javne zadeve.

Srečna Gorica Tam je namreč mestno zastopstvo sklenilo, naj se letos davek na pivo pri hektolitru zniža od 2 gld. 70 kr. na 2 gld. 20 kr. V Trstu uže zdaj znaša preko 4 gld., pa ga namerjavajo še povisiti.

Dr. J. Pitamic je napravil zadnje dni pri tržaški višji deželnej sodnji odvetniško preskušnjo ter bil v četrtiek zaprisezen.

Upravni odbor društva »Narodni dom« prosi vse rodoljube, kateri nabirajo doneske za zidanje »Narodnega doma«, naj jih takoj pošljete društvenemu blagajniku, g. dr. J. Staretu, hišnemu posestniku na Marije Teresije cesti v Ljubljani, da se nalože na obresti.

Nadalje je upravni odbor v drugej seji sklenil prirediti društvenej denarnici v kistor veliko tombolo i na binkoštno nedeljo veliko ljudsko veselico; tudi se ima napraviti načrt za veliko narodno loterijo. Uradniki banke »Slavije« pa so se zavezali darovati vsak mesec večji znesek. Sklenilo je tudi več ljubljanskih narodnjakov, da ne bodo več obiskovali nemškega gledišča, ker se v njem slovenski narod žali, vstopnilo pa bodo darovali za »Narodni dom«.

13. februarjevih občin je poslalo prošnjo na državni zbor za premeščenje višje deželne sodnije iz Grada v Ljubljano.

Ptujski Slovenec so kupili hotel »Stadt Wien« ter ga porabijo za »Narodni dom«. Hiša je lepa in velika. Največ zaslug ima le pri tem narodnem delu gg. dr. Čuček in Gregorič. — Kaj pa v Trstu? ali našim bogatim rojakom ne trohenta to glasno na ušesa: Hodil in stori enako? Uže pred leti smo se trudili za »Narodni dom«, in uže bi ga imeli, da ni bilo neke nevolje i zdražbe. Zdaj se treba najprej brigati da se v Ljubljani postavi slovenskemu narodu vredno ognjišče, potem pa ga moramo napraviti tudi v Trstu.

Svetinje, slovenskim romarjem podarjene po papežu, dospeli so iz Rima. Primorski romarji jih dobivajo pri č. g. Jak. Kocijanu, duhovnemu pomočniku v Trstu, kranjski pri Škofjskem kaplanu č. g. A. Koblarju, Štajerski pri č. g. kanoniku Bergu, in koroski pri st. kaplanu č. g. dr. Müllerju.

Tobaka in smotk se v Avstriji čedalje več porabi. Lani je imela država od njega 47% millijonov goldinarjev dohodka, — torej več, nego znaša letni zemljiški davek. Mnogo deparacija gre v dim, brez potrebe! Mi bi le to želeli, da bi se mladini — vsaj pod 18. letom strogo zabranilo pašenje, ker je zdravje zelo podkopuje.

Knjige za mladino. V založbi J. Giontinija v Ljubljani so izšle zopet 4 lične knjizice s tvarino, katera bo našej mladini zelo ugašala. Prva se zove: »Črni bratje« druga »Eno leto med Indijanci« tretja »Pod turškim jarmom« in četrtja, namenjena odraslej mladeži: »Zbirka ljubljanskih in ženitovanskih pisem«.

Litnjan uredništa. — si — v P. pride, za to štev. prepozno. — Več dopisov smo zopet morali odložiti.

Zahvala.

Vsem Štanjelskim rodoljubom in čitalniščem odboru izrekajo za gostoljubni sprejem in izvrstno posrežbo pri izletu v Štanjel najtoplej zahvalo

V Trstu 24. februarja 1882.

Tržaški povel.

Tržno poročilo. Iz bojazni, da bode povisana carina uže s 1. marecjem, bil je te dni prav dirindaj v Trstu; vse krije je vozilo kolonialno blago, posebno po kavo v dogano, carine se je plačalo te dni gotovo več milijonov; vsled tega so cene kave tudi zdatno poskočile in so zdaj skoraj vse zaloge prazne. — Pri vsem tem pa že danes nobeden ne zna, ako bude vladna res uže s prvim marecjem začela pobirati viso carino, in ako bude res postava tako sprejeta, kakor to zahteva sedanja vlad. — Mi menimo, da bode še mnogo hudega prepira v Bedu, predno se postava sprejme in da se boste tudi mnogo poslavane desnice protivilo tej postavi. —

Kava — zdatno poskočila, utegne zopet ceneje postiti, kateri hitro se vinat zarad carine poleže. — Rio gl. 47 do 72. — Java gl. 78 do 86. — Portorico gl. 90 do 106. — Ceylon plant. gl. 89 do 138.

Olje — Cene stalne, kupčija neznačna. — Je ilino gl. 40 do 46. — namizno gl. 55 do 68. — bombačno gl. 32 do 36.

Sadje — Gene više, ker je mnogo pršanja. — Sultanina gl. 38 do 46. — cvebe gl. 24 do 34. — opača gl. 24 do 25. — fige v veneci gl. 15 do 16%, v sodih gl. 12 do 14. — rožiči gl. 8%, pomaranče, limoni gl. 3%, do 5%, mandli gl. 82 do 89.

Riz — brez sprememb. — Italijanski gl. 16 do 22. — Rangoon gl. 12%, do 14.

Petrolje

